

cheskom osveshchenii: Diss. ... kandidata filologicheskikh nauk. M., 2014. 226 p.

Lucrări manuscrise

17. Danil Prepeläk. Inf. I. N. Cristov, 81 ani. 1996, s. Avdarma, r. Comrat, Găgăuzia, RM. Înscriere V. I. Sîrf. AA.

18. Dădunun kızı hem babunun kızı. Inf. M. N. Meradji, 63 ani. 1996, s. Beșghioz, r. Ceadâr-Lunga, Găgăuzia, RM. Înscriere E. Bratan. AA.

19. Kirikuța. Inf. I. N. Cristov, 81 ani. 1996, s. Avdarma, r. Comrat, Găgăuzia, RM. Înscriere V. I. Sîrf. AA.

20. Сыртмажын кызлары. Inf. E. G. Topalova, 67 ani. 1991, s. Kotlovina, r. Reni, reg. Odesa, Ucraina. Înscriere M. A. Durbailo. SEG.

Abrevieri

AA – Arhiva autorului.

AT = ATU – The types of folktale. A classification and bibliography. Antti Aarne's Verzeichnis der Märchentypen (FFC 3). Translated and Enlarged by Stith Thompson. Second Revision. FFC 184. Helsinki: Suomalainen Tie-

deakademia, 1964 (1973). 588 p.

RM – Republica Moldova.

ICS = CYC – Indicatorul Comparativ al Subiectelor = Сравнительный указатель сюжетов. Восточнославянская сказка / Сост. Л. Г. Баран, К. П. Березовский, К. П. Кабашников, Н. В. Новиков. Л.: Наука, 1979. 442 p. SEG – Arhiva sectorului *Etnologia găgăuzilor*. IPC.

Vitali Sîrf (Chișinău, Republica Moldova). Doctor în filologie, Centrul de Etnologie, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei.

Виталий Сырф (Кишинев, Республика Молдова). Доктор филологии, Центр этнологии, Институт культурного наследия Академии наук Молдовы.

Vitaly Syrf (Chisinau, Republic of Moldova). PhD in Philology, Centre of Ethnology, Institute of Cultural Heritage of the Academy of Sciences of Moldova.

E-mail: vsirf.64@gmail.com

Iulia BEJAN-VOLC

CUNOAȘTEREA REALITĂȚII RURALE: DIMENSIUNI MULTIASPECTUALE

Rezumat

Cunoașterea realității rurale: dimensiuni multiaspectuale

Cunoașterea științifică a realității rurale constituie o învățare adecvată a lumii sociale și explică un fenomen sociocultural raportat la paradigmele-experiență, explicare și înțelegere, care înseamnă comportament, acțiune, credință, valoare, schimbare.

Cuvinte-cheie: societate rurală, valori tradiționale, cercetare multiaspectuală.

Резюме

Научное познание сельской реальности: мультиаспектные измерения

Научное познание сельской реальности означает адекватное восприятие социального мира, объясняет социально-культурный феномен, относящийся к таким парадигмам, как опыт, пояснение, понимание, которые означают поведение, действие, веру, ценность, изменение.

Ключевые слова: сельское общество, традиционные ценности, многоаспектное исследование.

Summary

Scientific cognition of the rural reality: multiaspectual dimensions

Scientific cognition of the rural realities implies an adequate perception of the social world and explains some

sociocultural phenomena of the following paradigm – experience, explanation, and understanding – which means behaviour, action, faith, value, change.

Key words: rural society, traditional values, manifold research.

Istoria omenirii spune multe despre străduința vestiților savanți filosofi, teologi, sociologi, pedagogi și psihologi, etnologi și antropologi ș.a. Ei au aspirat să găsească drumul care poate aduce în sufletele oamenilor mai multă lumină și înțelegere ce pot contribui la educarea și răspândirea omenescului în toate timpurile, ei au argumentat teza că nici un om nu trebuie exclus sau îndepărtat de îndeletnicirile înțelepciunii și de cultivarea sufletului său. În contextul dat, pentru cunoașterea realității rurale este necesar să punem în circuitul științific un sumar de noțiuni și definiții în scopul unei analize multidisciplinare a subiectului investigat.

Prin urmare, revenim la teza savantului antropolog francez Claude Levi-Strauss, care ne învață că „etnografia, etnologia și antropologia sunt considerate uneori ca reprezentând trei niveluri complementare, dar relativ distincte de analiză și discurs, mergând de la descrierea etnografică... până la studiul „antropologic” al omului în general” [6, p. 49]. Așadar, antropologia (gândirea antropologică – Iu. B.-V.) poate fi definită ca un discurs despre unitatea Omului în diversitatea apartenențelor sale biologice, sociale și culturale [7, p. 9]. În această ordine de idei, sintagma aristotelică *zoon politicon* a făcut

întradevăr carieră în istoria gândirii umane. Pentru autorul ei, omul este în măsură să-și depășească individualitatea într-o comunitate socială (rurală – Iu. B.-V.) în vederea atingerii Binelui suprem... De altfel, menționăm că Aristotel este filosoful care a elaborat unul dintre primele proiecte de antropologie. Pentru mulți savanți din diverse domenii, *antropologia este filosofia omului, un grup al științelor umane, că antropologia și sociologia sunt științe ale comunicației, că antropologia relatează datele generale și esențiale ale omului și ale destinului său, că această știință urmărește să ofere o imagine completă și sistematică asupra umanității etc.*

Antropologia examinează, alături de aspectele economice, politice etc., și cele etice, estetice și relațional-comportamentale, studiază diverse forme ale vieții cotidiene din comunitățile rurale, care se măsoară prin relațiile dintre indivizi și grupe sociale, atitudinile și comportamentele dintre genuri (femei, bărbați), astfel apropiindu-ne de o știință relativ nouă (dar cu rădăcini vechi) – genderologia (*știința genurilor*). Cunoașterea științifică nu identifică un obiect de studiu mai delicat decât omul. *Toate dificultățile pe care le înfruntă domeniile științifice provin din faptul că subiectul cercetat împărtășește în esență aceleași condiții existențiale ca și obiectul de studiu.* Altfel spus, atât obiectul cât și subiectul sunt tot oameni de diferite genuri. Deci, are loc un proces de autocunoaștere a omului de către om, care constă în *posibilitatea subiectului de a comunica și a se adresa obiectului prin cuvinte – o caracteristică a culturii prin limbaj.* Aceasta reprezintă elementul comportamental gender în schimbare, abordarea sincronică și diacronică a fenomenelor socioculturale ale satului, a realității rurale în transformare, ce evidențiază o caracteristică importantă a omului socializat și constituie un imperativ al timpului. Formularea definițiilor și cercetarea obiectului și subiectului preconizate de noi sunt specifice sociologiei gender, antropologiei sociale și culturale, etnologiei, psihologiei sociale etc. Definițiile clasice ale acestor domenii sunt formulate de savanți cu renume în știința universală.

Astfel, știința cunoașterii globale a omului este, după Claude Levi-Strauss, antropologia socială – știința care se ocupă cu originea, dezvoltarea și schimbarea omului. Antropologia socială studiază instituțiile sociale și valorile unui popor, modul în care acesta interacționează. Natura umană, societatea și cultura sunt raportate la antropologia culturală, care cercetează cultura ca fenomen autonom, diferit de social și biologic, istoria și difuziunea culturilor și psihologia personalităților culturale.

Pentru cunoașterea științifică, antropologia socială vede în cultură o caracteristică a grupului social (rural, în cazul nostru), a genului social, care direct apropie fenomenul cultural de dimensiunea socialului, apropiind obiectul de studiu al antropologiei sociale de cel al antropologiei culturale și de sociologia gender rural. Printre subiectele de cercetare ale antropologiei sociale și

culturale enumerăm tipologia relațiilor sociale și practicile cotidiene, funcționarea simbolurilor sociale și culturale rurale, caracteristica instituțiilor administrative, de cultură și educație etc. Odată cu apariția disciplinelor legate structural prin dimensiunea de timp și spațiu, unele discipline ca filosofia socială, sociologia gender, antropologia socială și culturală, etnologia, psihologia socială etc. sunt supuse dezvoltării teoriei evoluționiste a societății (rurale, în cazul nostru). În prezent comunitățile rurale atrag atenția specialiștilor din diverse domenii socioumane. Pentru susținerea acestei teze este necesar de a avea material (date) empiric din științele generalului. Sociologia, etnologia, antropologia, psihologia au nevoie de date despre comportamentul uman, tendințele comunităților rurale către schimbarea socio-culturală. Analiza sociologică empirică pune în evidență rolul contextului obiectiv al realității rurale în explicarea fenomenelor sociale și culturale, a dimensiunilor de rol și schimbare a comportamentului individual și colectiv, în scopul de a determina nivelul subiectului uman – acesta fiind autor al vieții socioculturale rurale.

Așadar, comunitatea rurală, privită ca un set de norme și definiții ale situațiilor create, determină întreaga viață socioculturală în schimbare. Prin urmare, analiza etnometodologilor constituie modul în care oamenii pot fi de acord că există anumite situații ca reguli, ca definiții comune, ca norme și valori. Astfel apare *paradigma – conștiința colectivă* care nu constituie un factor activ în dinamică, având numai funcții de justificare și explicative. Prin urmare, analiza are loc între condiții și comportament, dintre cauze și efecte, ce dau răspuns la întrebările: De ce? și Cum?

Nivelul de cunoaștere și strategiile de schimbare a satului contemporan constituie modalități de organizare, noi tehnologii, procese, modificări alternative substanțiale. Conform celor relatate, ținem cont că într-o știință conceptele pot îndeplini *trei funcții principale: funcția taxonomică, care nu se reduce la operația strictă de clasificare, funcția explicativă și funcția de sinteză logico-istorică.* Astfel, istoria antropologiei sociale și culturale constituie istoria teoriilor despre societate și cultură. O divizare de păreri ale savanților a persistat și după apariția antropologiei în filosofia socială și culturală ca direcții științifice de cercetare. Însă nu este necesar să ținem cont întotdeauna de atitudini diferite de ceea ce este socialul și culturalul în schimbare, ci să avem atitudini diferite față de felul cum trebuie acestea abordate, cercetate și prezentate. Este știut că fenomenele sociale și culturale sunt specific umane, întrucât omul este prin excelență o știință socială. Astfel, nici un grup uman, nici un individ nu poate fi privat de atingerea cu fenomenul cultură. O parte însemnată a cercetărilor sociologice, antropologice și etnologice sunt orientate spre aflarea căilor, mijloacelor și mecanismelor de învățare a culturii de către individ în ocuparea locului și rolului în societate, în scopul schimbărilor și a modernizării societății rurale din prezent. Procesul de

formare a personalității omului din mediul rural este direct raportat la caracterul social al culturii și parțial a celei tradiționale în schimbare. O justificare a *conceptului dimensiunii de rol și schimbare* a genului social cere o precizare a caracteristicilor și conținutului acestor paradigme științifice. Prin urmare, constatăm că noile condiții de viață schimbă în permanență orientările populației rurale, pun amprente noi în relațiile dintre membrii comunității, schimbă tonul emoțional și motivele comportamentului individual, determină o orientare activă persistentă și selectivă a organismului, care se exprimă printr-o multitudine de forme ale conduitei acestuia. Modelul comportamental și stilul de viață al omului de la sat, format de obișnuințe și reacții, constituie unul dintre răspunsuri la toate procesele ce au loc în societatea rurală. În această ordine de idei, datoria, responsabilitatea și drepturile fiecărui cetățean stabilesc flexibilitatea schimbărilor de necesități și posibilități în raport cu condițiile de trai. Deci, calificativul de responsabilitate stă la baza proceselor de reformare a vieții socioculturale rurale și inițiază toate capacitățile fizice și intelectuale ale membrilor comunității de a se orienta și a reacționa rapid la condițiile noi de schimbare.

Cunoaștem că satul moldovenesc constituie o unitate organică, unde în toate timpurile a fost necesară respectarea normelor sociale și spirituale de viață. Structurile economice formează necesitățile de a realiza condiții materiale ale sătenilor, activitatea acestora, depusă pentru atingerea scopurilor, au condiționat apariția necesităților, cerințelor, le-au format convingeri și dorințe spre a fi realizate. Astfel, satul se prezintă într-o ipostază biologică și social-geografică. El demonstrează un fenomen de conștiință socioculturală concretizată în ideea de neam, rudenie, prietenie, vecinătate etc., care leagă orice membru de un singur strămoș ce reglementează raporturile între membrii societății rurale. Prin urmare, satul are legitățile sale: cerințele pământului, nevoile vieții și aspectele muncii, credințele și tot ce i-a rămas din bătrâni – toate acestea sunt țesute într-o formă original-spirituală și într-o structură socioculturală în schimbare. Multe manifestări spirituale de la sat pot fi cercetate și descrise, înțelese și explicate dacă se pornește de la ilustrarea lor reală prin anumite manifestări, obiecte, materiale concrete, care intră cu rol activ în explicarea proceselor, fenomenelor veridice ce au loc în societate. De cele mai multe ori, ele constituie unele puncte de plecare în cercetările științifice care studiază viața socială sătească și creează posibilități obiective pentru o analiză mai profundă a multor aspecte nebanuite ale acestei vieți [3, p. 10]. Satul, trăind de secole după anumite legități, tradiții nescrise, a format la membrii săi (bărbați, femei, copii) anumite deprinderi, atitudini, convingeri, credințe etc. *Rolul hotărâtor în acest proces sociopsihologic de autorealizare și transmitere din generație în generație le revine mai mult sătencilor-îndrumătoare prudente a vieților omenești*. Contribuția sătenilor la conservarea, salvarea moștenirii rurale de secole și

transmiterea prin generații este un moment oportun și de mare valoare.

Deci, satul a fost și va rămâne vectorul normelor de viață socioculturală și economică. E școala unde fiecare învață a munci și a trăi. Satul este mediul de însușire a bunei conduite, este moștenitorul tezaurului național și al tradițiilor strămoșești. Valorile se nasc la sat, tot de acolo vine veșnicia – toate fiind țesute într-o viață a sătenilor. Între relațiile dintre „frumos-bine-femeie” există o legătură obiectivă, un instinct înnăscut, o universalitate a artei populare, o originalitate a tipului creator, un sentiment profund și specific spiritualității umane, ce demonstrează în permanență propria viziune a sătenilor asupra vieții sale. Frumosul ca o categorie superioară în contextul umanității elucidează binele prin faptele femeii. Îndeplinirea unui lucru: alegerea covorului, țesutul prosoapelor, păretarelor și *lătorelelor*, brodatul *iilor* și al *cămășilor* naționale – confecționarea diferitor obiecte de mâna sătenilor este o creație fărănească ajunsă în modern, o afirmație a unui crez moral și spiritual al femeii.

Frumosul și Binele (categoriile etico-estetice) în conceptul de viață al femeilor de la sate constituie un tot întreg, nedespărțit. Autenticul, în mentalitatea sătenilor, se găsește la polul opus. Acesta are o contribuție specială în viața rurală: năzuiește să unifice, să ordoneze obiectele, materialele haotice ale naturii, să formeze un sistem închis și armonios – o realitate empirică. O viață de femeie este o trecere prin lume, prin frumusețea ei. Este un adevăr că unele femei trec acest drum fără a observa adevăratele valori. Altele însă le observă, le mângâie, le dădăcesc, le înmulțesc, asigurându-și, prin aceasta, amintirea, dragostea și respectul față de valorile create de mâinile lor.

Casa, gospodăria și pământul pentru săteancă sunt tot sensul existenței sale. Spre exemplu, Casa Mare reprezintă întru tot chipul sătenilor, dăruirea ei. Confecționarea și procurarea fiecărui obiect și raporturile dintre acestea determină viața sătenilor în toată amploarea sa. Gospodăria implică săteanca nu numai într-un cadru material de creare a valorilor materiale, prin muncă și amintirea permanentă de strămoși, dar formează un complex tainic de norme morale și spirituale tradiționale. Rolul și locul femeii rurale este bine determinat prin valorile de: „draniță”, „la păretar”, „iconar”, „la ghil”, „șezătoare” etc.

Investigațiile etnosociologice ne demonstrează că valorile materiale, morale și spirituale se schimbă ca și timpurile. Este bine văzut că luciditatea sătenilor, spiritul ei critic, bunul simț, sentimentul de actualitate și schimbare îi permit să reacționeze de multe ori „din mers” pentru a salva situația. În prezent aceste calități sunt nepus de necesare. Prin dorința și insistența sătenilor se va schimba din interior familia tânără, cerințele timpului vor schimba-o pe ea însăși. Așadar, formula moral-spirituală „omenie-bunăătate-frumusețe” se suprapune cu noțiunile de: femeie, mamă, familie.

Societatea moldovenească trece printr-o mare

criză social-morală, economică și politică. Dereglările sociopsihologice stimulează comportamentul și orientările sătencei. Frica pentru ziua de mâine, pentru soarta copiilor, pentru situația familiei și pentru sine a pus săteanca pe gânduri. După aprecierile femeilor rurale, „s-a creat o situație de înstrăinare a satului de oameni și a omului de către om. Furtul și Minciuna stau în capul mesei. Dezmățul și Fărădelegea au devenit frați de sânge”. Decalajul dintre năzuințele firești ale femeilor rurale și realitate este evident. Sătencele simt tot mai mult necesitatea spre o unitate organică între două maxime ce nu se măsoară în timp și nu țin de spațiu: *Frumosul va salva lumea și Binele va ocroti omul*. Aceste formule se cer însușite în fiecare casă a Republicii Moldova, de fiecare familie, de fiecare dintre noi. Rezultatele investigațiilor etnosociologice, efectuate pe parcursul deceniilor, se suprapun cugetărilor umane ce ne îndeamnă să le însușim și să le învățăm în viața de toate zilele unul de la altul, fără invidie și răutate. Aceste forme de apreciere a Binelui sunt: ajutor, milostenie, bunăvoință și blândete, ospitalitate, uitare și iertare, datoria de a mângâia, recunoștință, solidaritate și unire, egalitate, politețe.

Luată jugul meu asupra voastră, ne îndeamnă Iisus Hristos, și învățați-vă de la mine, căci jugul meu e bun și povara mea este ușoară. Ce adevăr includ cuvintele lui Kant! Privește pe aproapele tău egal cu tine și abține-te de a-l face unealtă pentru atingerea scopurilor tale egoiste [2, p. 11]. Respectul și recunoștința sunt valori moștenite de la strămoși. Aceste calități stimulează valorile de Frumos și Bine. Recunoștința, după H. Balzac, este memoria inimii. Aceste calități deapănă lucrurile frumoase și bune într-un ghem care mai apoi, fir după fir, se împrăstie în lume pentru a ne face fericiți. Specificul acestui popor, simțul frumosului și al binelui, prin dragostea lui de muncă și dorința de ospitalitate, se conturează în spațiul universal. Spiritul frumosului, în cultura noastră, este funcțional în tot sensul superior al cuvântului. Acesta, micșorându-și arealul, ne va face săraci și mărginiți, ne va duce vestea proastă în milenii. Va fi un mare păcat dacă va pleca Frumosul și Binele din sufletele noastre, din Casa Mare (care se lasă în schimbare) a întâlnirilor și bucuriilor. Știm bine că din cumiștenia acestui pământ a izbucnit totdeauna atât de liniștit și impunător forța de Bine și Frumos, care și-a lăsat semnul creator în arta populară – sufletul blând și răbdător al acestui popor. Autoarea, în spatele acestor noțiuni de Frumos și Bine, vede și simte Legea Schimbării și a Fericirii. Taina acestor legi e ascunsă în lumea oamenilor de la sate. Ei sunt necăjiți, dar au vigoare, vitalitate, împăcare și putere de convingere a suferințelor.

În această ordine de idei, abordarea noțiunii de Fericire este o lege a omenirii, care își ia începutul din valorile de Frumos și Bine, mult pretențioase și puțin definite. În comunitățile rurale, valorificarea noțiunii de Fericire începe de la femeie, mamă și bunică. De la ea începe dimineața senină (chiar dacă nu-i), prin ea pe fiecare îl trimite luna la culcare – chiar dacă pe ea n-o

prinde somnul. Instinctul de a face Frumos și Bine, de a fi fericiți, a dat naștere unei științe umane veșnice despre aceste noțiuni – știința genurilor-genderologia, care va exista cât va exista omenirea. Totul ce știm noi, fiecare, este, în primul rând, prin opera de viață a femeii și celei de la sate cu adevărat. Viața noastră, prin intermediul sătencei, constituie o valoare, iar străduința ei de milenii, de a crea și a păstra tot ce este bun și frumos, ține de o taină a sătencei. Valorile, ca să devină social-culturale, trebuie să depășească nevoile strict individuale, pentru a satisface nevoile colective, acestea fiind determinative ce includ fenomenul de schimbare-succes. Valorile universale nu au un caracter absolut, ci istoric foarte precis, fiind legate organic de societatea rurală. Unele valori sunt numai pentru comunitate, altele privesc alte popoare și chiar omenirea întreagă. Valorile materiale devin existențiale, valorile spirituale rămân strict funcționale nu numai în realitate, dar și în mintea oamenilor... Succesul este un model de laudă a sătencei, este o tendință a acesteia spre a se afirma deplin. Succesul individual este o formă de manifestare generală a omului ce constituie o reușită a colectivului, a poporului, a țării, a culturii, a civilizației, a umanității [9, p. 67]. Așadar, cultura materială și spirituală au fost totdeauna și rămân lângă glie, iar Frumosul și Binele includ toate procesele de renaștere și transmitere a acestui tezaur fără de preț. În contextul dat, săteanca, ca personalitate în crearea de Frumos și Bine, se află în ipostaza sa de subiect al istoriei – *prin ea, femeie, Ia a ajuns în vârful piramidei culturale universale*.

Cercetătorii din științele socioumane abordează problemele de cercetare din perspective teoretice și metodologice diferite, folosind paradigme de cercetare – acestea generează și fundamentează alegerea problemei de cercetare, formularea întrebărilor și obiectivelor și alegerea ipotezei științifice, a strategiei de cercetare. În contextul dat, este necesar să ne amintim de savantul englez Karl Popper, care a argumentat că observațiile (participative – Iu. B.-V.) sunt întotdeauna selective și că ele au loc într-un cadru strategic de referință sau într-un orizont de așteptări. Cele relatate denotă că *înțelegerea obiectivă*, trecută prin observații participative, trebuie să fie scopul ultim al științelor umaniste.

După savantul german Heidigger, *înțelegerea* trebuie surprinsă de oamenii obișnuiți, iar sociologia, după Max Weber, este o știință care încearcă să atingă *înțelegerea interpretativă* a acțiunii sociale, pentru a distinge astfel o explicație causală a cursului și efectelor sale. Acțiunea însă (diferențiat de acțiunea socială) se referă la toate compartimentele umane atunci când individul (actorul social, informatorul) denotă un *înțeles subiectiv*. Subliniem că *Max Weber a distins între patru moduri de înțelegere: două moduri generale – rațională și empatică sau apreciativă și înțelegere directă și motivațională*. Unii savanți consideră *înțelesurile* și interpretările pe care le conferă oamenii acțiunilor lor și situațiilor drept trăsătură particulară a fenomenelor multiaspectuale și că realitatea socială constă din „obiecte culturale și instituții

sociale în care ne-am născut cu toții, în care trebuie să ne găsim un rost și cu care trebuie să ajungem în acord...”, că înțelegerea motivelor acțiunii unei persoane depinde de intuiția particulară, incontrollabilă și neverificabilă a observatorului sau se referă la sistemul său personal de valori. Pentru a argumenta unele aspecte ale cercetării temei revenim la termenul de „etnometodologie”, care se referă la metodele pe care oamenii le folosesc pentru a crea și menține un sentiment al ordinii și inteligibilității în viețile lor cotidiene, este modul de gândire folosit de actorii sociali/informatori ai societății, pentru a *înțelege, gestiona și reacționa la circumstanțele în care se regădesc*, dat fiind că etnometodologia concentrează atenția asupra activităților obișnuite, cotidiene, practice etc.

Etnometodologul *nu trebuie să fie preocupat* de oferirea unor explicații cauzale ale acțiunilor observabile regulate, repetitive, care respectă un tipar, printr-o analiză a punctului de vedere al actorului social. El este interesat de felul în care membrii societății rurale *ajung să vadă, să descrie și să explice* ordinea din lumea în care trăiesc. În știință cunoaștem o schemă de dezvoltare cu trei faze. Ea identifică un fenomen sau o gamă de fenomene, construiește explicații ale acestuia și testează empiric aceste explicații. În cazul acesta, esența se află în mișcarea continuă a diverselor etape, de la fenomene la structurile care le generează, la domeniile realității rurale, fiind experiențele, evenimentele și mecanismele. Perspectiva asupra realității rurale, care se bazează pe ceea ce poate fi perceput cu ajutorul simțurilor, devine unul dintre domeniile realității care produc diverse evenimente susținute și de un limbaj, acesta fiind mediul universal de înțelegere și interpretare – condiții ontologice ale umanității. Prin urmare, cunoașterea realității socioculturale a satului moldovenesc se raportează la hermeneutica filosofică, ca fiind una ontologică, și se referă la condițiile fundamentale ce stau la baza modurilor de înțelegere, ele fiind științifice sau cotidiene. Cele relatate constituie o abordare contemporană a teoriilor socioculturale în metodologie, confirmată de savanți, se bazează pe hermeneutică, fenomenologie, etnometodologie și texte interpretative – toate constituind teoria structurării, elaborată de savantul englez Antony Giddens, avansată sub următoarele niveluri: 1) elucidarea hermeneutică a cadrelor de semnificație; 2) investigarea contextului și formei conștiinței practice; 3) identificarea granițelor potențialului de cunoaștere; 4) specificarea aranjamentelor instituționale.

În cele din urmă, Giddens a oferit și unele direcții pentru orientarea cunoașterii sociale, care constituie o cercetare antropologică sau etnografică, datorită dublei hermeneutici [5, p. 32]. Prin urmare, experiența femeilor diferă în mod sistematic de cea a bărbaților. Atunci când această experiență se presupune că este independentă de gen – când această experiență masculină este

considerată a reprezenta întreaga experiență umană – teoriile, conceptele, metodologiile, scopurile oricărei cercetări și concluziile științifice derivate din această experiență distorsionează viața socială umană și gândirea umană [4, p. 221]. În prezent urmărim un fenomen-decalaj, când în condițiile noilor transformări socioculturale, politice și economice, o parte din membrii comunității rurale, datorită unei conștientizări neadecvate a proceselor istorice obiective, nu găsesc motivații suficiente de puternice, pe de o parte, iar în genere nu sunt create condiții favorabile în baza cărora să se integreze activ în fluxul cerințelor contemporane. Este necesar ca și savanții din științele socioumane, prin lucrările publicate, să cultive pasiunea, spiritul de dăruire față de nou, de aprofundare a responsabilității, stimulând critic și autocritic climatul democratic în care și realitatea rurală să fie analizată științific. În concluzie menționăm că experiența umană diferă în funcție de tipurile de activități și relații socioumane în care oamenii de la sate se angajează. Așadar, cunoașterea realității rurale constituie un concept-cheie, o recunoaștere că cercetătorii, actorii sociali/informatorii produc și reproduc lumea/realitatea rurală prin experiență explicație și înțelegere, relevante pentru diverse dimensiuni multiaspectuale.

Referințe bibliografice

1. Bejan-Volc Iu. Femeile din comunitățile rurale. Tendințe și afirmări. Chișinău: Rotaprint, 2000. 157 p.
2. Badina O. Cercetarea sociologică concretă. Tradiții românești. București: Editura Politică, 1966. 189 p.
3. Blaga L. Tipologia culturii. București: Editura pentru literatură universală, 1969. 403 p.
4. Blaike N. Modele ale cercetării sociale. Cluj-Napoca: CA Publishing, 2010. 328 p.
5. Iluț P. Psihologie socială și sociopsihologie. Iași: Polirom, 2009. 642 p.
6. Levi-Strauss Cl. Antropologia structurală. București: Editura Politică, 1978. 486 p.
7. Mihailescu V. Antropologie. Cinci introduceri. Iași: Polirom, 2007. 376 p.
8. Materiale de teren. Anii 2011–2015.
9. Ralea M., Hariton T. Sociologia Succesului. București: Editura Științifică, 1962. 568 p.

Iulia Bejan-Volc (Chișinău, Republica Moldova). Doctor habilitat în sociologie, Centrul de Etnologie, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei.

Юлия Бежан-Волк (Кишинев, Республика Молдова). Доктор хабилитат социологии, Центр этнологии, Институт культурного наследия Академии наук Молдовы.

Iulia Bejan-Volk (Chisinau, Republic of Moldova). Habilitation in Sociology, Centre of Ethnology, Institute of Cultural Heritage of the Academy of Sciences of Moldova